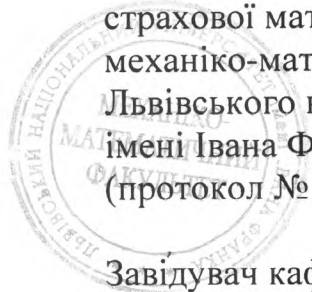
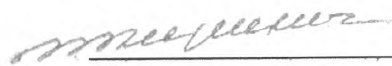

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Механіко-математичний факультет
Кафедра математичної економіки, економетрії,
фінансової та страхової математики

Затверджено
на засіданні кафедри математичної
економіки, економетрії, фінансової та
страхової математики
механіко-математичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 12 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри

проф. Кирилич В. М.

Силабус з навчальної дисципліни
"Методи прогнозування",
що викладається в межах ОПП
"Актуарна та фінансова математика",
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 111 Математика

Назва дисципліни	Методи прогнозування
Адреса викладання дисципліни	Головний корпус ЛНУ ім. І. Франка м. Львів, вул. Університетська 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Механіко-математичний факультет, кафедра математичної економіки, економетрії, фінансової та страхової математики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 11 Математика і статистика, спеціальність 111 Математика
Викладачі дисципліни	Вус Андрій Ярославович, канд. фіз.-мат. наук, доцент, доцент кафедри математичної економіки, економетрії, фінансової та страхової математики
Контактна інформація викладачів	https://new.mmf.lnu.edu.ua/employee/vus-a-ya andriy.vus@lnu.edu.ua andrij_vus@ukr.net Головний корпус ЛНУ ім. І. Франка, каб. 376, м. Львів, вул. Університетська, 1
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Очні консультації в А. 376, вівторок о 14.00
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Сторінка дисципліни	https://new.mmf.lnu.edu.ua/course/metody-prohnozuvannia-dlia-mahistriv-afm
Інформація про дисципліну	Дисципліна ПП 2.1.2.03 "Методи прогнозування" є вибірковою дисципліною із спеціальності 111 Математика для освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти "Актуарна та фінансова математика", яка викладається у 1 семестрі в обсязі 6 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація дисципліни	У курсі розглядаються основні теоретичні положення часових рядів, а також методи аналізу та прогнозування часових рядів в середовищі R , зокрема, графічний аналіз часових рядів, інструменти прогнозування, регресійні моделі прогнозування, декомпозиція часових рядів, експонентне згладжування, моделі ARIMA.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення дисципліни є вивчення методів моделювання та прогнозування часових рядів та їх реалізації на мові R .

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грас Дж. Data Science. Наука о данных с нуля. – СПб.: БХВ-Петербург, 2017. – 336 с. 2. Бокс Дж. Анализ временных рядов. Прогноз и управление / Дж. Бокс, Г. Дженкинс. – М.: Мир, 1974. – Кн. 1. – 406 с. 3. Карташов М. В. Імовірність, процеси, статистика. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2007. – 494 с. 4. Оліскевич М. О. Основи економетрії часових рядів. – Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 327 с. 5. Суслов В. И. Эконометрия / В. И. Суслов В. И., Н. М. Ибрагимов, Л. П. Талышева, А. А. Цыплаков. – Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2005. – 744 с. 6. Hyndman R. J. Athanasopoulos G. Electronic Sources: Forecasting: principles and practice. – 2018. – Available from: https://otexts.org/fpp2/. 7. Härdle W.K, Okhrin O., Okhrin Y. Basic Elements of Computational Statistics. – Springer International Publishing AG, 2017. – 318 p. 8. The R Reference Index. – https://cran.r-project.org/manuals.html
<p>Обсяг курсу</p>	<p>64 годин аудиторних занять. З них 32 години лекцій, 32 годин лабораторних робіт/практичних занять та 96 годин самостійної роботи.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Курс забезпечує набуття таких фахових компетентностей: ЗК 1, ЗК 4, ЗК 5, ФК 1, ФК 6, ФК 7; та програмних результатів навчання: ПРН 1, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 15, ПРН 17, ПРН 18.</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Часові ряди, прогнозування, похибка прогнозу, стаціонарність, тренд, сезонність, автокореляція, ARIMA-модель, експонентне згладжування.</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний. Проведення лекцій, практичних занять і консультацій.</p>
<p>Теми</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні положення часових рядів. Означення. Ергодичність. Приклади часових рядів. Розрахунок характеристик часового ряду. Моделювання та прогнозування часових рядів. Трендові моделі. Виділення тренду. Аналіз сезонності. 2. Лінійні моделі часових рядів. Модель ковзного середнього, авторегресійна модель, модель ARMA. Лінійні нестационарні моделі. Модель ARIMA 3. Графічний аналіз часових рядів R. Об'єкт ts. Графіки часового ряду. Аналіз компонент. Графіки по сезонах, графік сезонних серій, діаграми розсіювання, корелограми. 4. Інструменти прогнозування R. Наївні методи прогнозування. Перетворення та коригування.

	<p>Різницевий аналіз. Оцінювання точності прогнозу. Інтервал передбачення. Пакет forecast .</p> <p>5. Регресійні моделі прогнозування. Лінійна модель. Оцінка МНК. Нелінійні моделі.</p> <p>6. Декомпозиція часових рядів. Адитивна та мультиплікативна моделі. Методи декомпозиції. Прогноз на основі декомпозиції.</p> <p>7. Експонентне згладжування. Просте експонентне згладжування. Метод Хольта-Вінтерса. Таксономія методів експонентного згладжування. Оцінювання моделей.</p> <p>8. Моделі ARIMA. Стаціонарність. Різницевий аналіз. Авторегресійні моделі. моделі ковзного середнього. Оцінювання і вибір параметрів моделей. Сезонні моделі ARIMA.</p>
Підсумковий контроль, форма	Комбінований іспит в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Математичний аналіз I», «Математичний аналіз II», «Теорія ймовірності та математична статистика», «Диференціальні рівняння», «Випадкові процеси» .
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, індивідуальні завдання, групові проекти, менторство.
Необхідне обладнання	Комп'ютер із програмним забезпеченням, необхідним для виконання лабораторних робіт (електронні таблиці), доступ до мережі Internet.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • індивідуальні завдання: 35% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 35. • написання тестового модуля: 10% семестрової оцінки, кількість балів – 10. • додаткові бали за активну участь на заняттях – 5% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 5. • комбінований іспит – 50 % семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Академічна доброчесність: Роботи студентів повинні бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів кваліфікуються як прояви академічної недоброчесності.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі студенти зобов'язані відвідувати усі лекції, практичні та лабораторні заняття курсу, дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт та індивідуальних завдань.</p>

	<p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти також заохочуються до використання інших літературних джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані при поточному опитуванні, виконанні самостійних робіт, бали проміжкових та підсумкових тестування. Обов'язково враховуються активність студентів під час занять, своєчасність виконання поставлених завдань, не допускається списування та плагіат.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання до контрольної роботи)</p>	<p>Питання до іспиту відповідають темам курсу.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкет-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.</p>